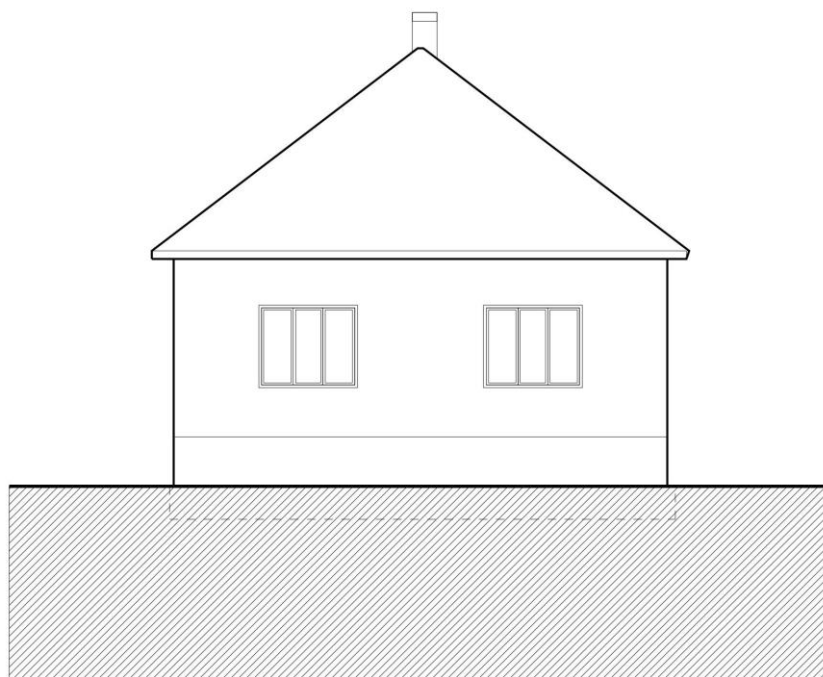

Súťaž návrhov na riešenie obnovy rodinných domov
pre Plán obnovy a odolnosti SR
typ „ŠTVOREC“

SÚŤAŽNÉ ZADANIE

príloha číslo 1

PREAMBULA

Preferovaným a takmer všeobecne uplatňovaným typom rodinného domu sa na Slovensku v druhej polovici 20. storočia stáva **dvojtraktový dom štvorcového pôdorysu v rozličných obmenách**. Nakoľko sa výstavba rodinných domov realizovala prevažne svojpomocne, jednotlivé typové projekty sa formálne i materiálovo pozmeňovali. Vznikli mnohé **regionálne rozdiely a obmeny**. **Súčasný obraz slovenských sídiel**, je preto z veľkej časti **výsledkom tohto povojnového expanzívneho stavebného rozvoja**.

Racionálne napĺňali vtedajšie nároky na všetky aspekty bývania v rámci ekonomických podmienok svojich stavebníkov. Boli spravidla trvácnej materiálovej bázy a opakovaných, overených dispozičných schém. Tieto domy nie sú považované za architektúru vysokej spoločenskej hodnoty, tvoria však podstatný podiel **obrazu dobovej stavebnej kultúry** v segmente rodinného bývania.

Desiatky rokov od ich realizácie dnes tieto rodinné domy stále predstavujú pre mnohých Slovákov a Slovenky **domov** alebo **osobnú skúsenosť**. Nakoľko je ich životnosť obmedzená, **modernizácia** týchto starších rodinných domov preto **predstavuje nevyhnutný krok, ako zhodnotiť veľkú časť nášho lokálneho bytového fondu**, prispôbiť ho dnešným podmienkam a pripraviť ho na výzvy klimatických zmien a na možnosti vo využívaní energetických zdrojov.

Zadaním tejto súťaže je práve **hľadanie ideového prístupu k obnove** týchto domov. Úlohou účastníkov súťaže je v samostatných súťažiach **vyjadriť názor na optimálnu formu adaptácie**, dostavby či transformácie typových domov z obdobia druhej polovice 20. storočia, a to pri **zohľadnení kritérií energetickej a spoločenskej udržateľnosti** vyplývajúcich z Plánu obnovy a odolnosti.

Jednou z kľúčových tém súťaže je budúci **charakter** týchto domov **po zateplení**. Pridaná vonkajšia zatepl'ovacia vrstva mení aj proporcie elementov, ktoré výraz domu určujú (veľkosti a pomery strán otvorov, hĺbka ostení, rôzne vystupujúce rímasy, steny, okapy a pod.). Požadovaná podrobnosť súťažného návrhu v takýchto pozíciách plášťa má preukázať **uvedomenie si dopadu novej vrstvy do proporcií** a tým do výrazu domu. Z hľadiska pretvárania ich vonkajšieho zjavu sú **možné rôzne prístupy**, od staro-novej interpretácie ich architektonických charakteristík t.j. uchovanie ich výrazovej identity, až po také riešenia, ktoré radikálne premenia výraz týchto domov s ambíciou novej architektonickej kvality.

Prieštieňenie energetických vlastností týchto domov je okrem zvýšenia kvality ich stavebno-fyzikálnych vlastností tiež **príležitosťou skvalitniť aj iné aspekty ich obytného komfortu** (napr. vzťah vnútra a vonkajšku, dispozičné zmeny a pod.). Spoločným identifikujúcim znakom týchto domov je spravidla aj trvácna **vrstva brizolitových omietok**, preto by sa aj materialita povrchov navrhovaných riešení mala riadiť princípmi **trvácnosti resp. recyklovateľnosti**.

Výsledky tejto súťaže návrhov budú slúžiť ako súhrn možných riešení, ako **osveta pre individuálnych žiadateľov o podporu** z Programu, ktorí budú chcieť svoje rodinné domy zhodnotiť zodpovedne a spoločensky uvažene. Hlavným poslaním súťažných návrhov je preto ukázať schopnosť pracovať s dobre známymi typmi rodinných domov a adaptovať ich na

bývanie vyhovujúce aktuálnym požiadavkám na prevádzku, životný štandard s presahom k výzvam najbližších dekád.

PREDSTAVENIE PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI

Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán **tvoria investície a reformy**, ktoré budú riešiť výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaníach Európskej komisie pre Slovensko. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí **v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou**.

Web Plánu obnovy a odolnosti: www.planobnovy.sk

Komponent 2: Obnova budov – Investícia 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov

Realizácia obnovy rodinných domov má jasný cieľ, v rokoch **2022 – 2026** podporiť celkovo aspoň 30 000 domácností, pričom ide o staršie rodinné domy. Ich majitelia si budú môcť zrealizovať obnovu rodinného domu **zlepšením tepelnoizolačných vlastností** obvodového plášťa budovy a **výmenou neefektívnych zdrojov** tepla a teplej vody za vysokoúčinné zariadenia, resp. **osadiť nové zariadenia** využívajúce obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo v rámci vetrania, atď.

Podporu sa plánuje smerovať pre:

- už zrealizované obnovy rodinných domov, ktorých obnova začne až po termíne stanovenom v podmienkach oprávnenosti.
- pripravované projekty, ktoré budú realizované po zverejnení prvej výzvy v 3Q 2022 a podaní žiadosti o podporu.

Oprávneným žiadateľom o dotáciu v programe bude fyzická osoba, ktorá je vlastníkom staršieho rodinného domu. Zaujemca bude môcť podporu využiť buď na jedno opatrenie, alebo kombináciu viacerých.

Medzi plánované prvky obnovy patrí zateplenie obvodového plášťa, zateplenie strešného plášťa, výmena otvorových konštrukcií, inštalácia zdroja energie, zelená strecha, akumulčná nádrž na dažďovú vodu, odstránenie azbestu nevyhnutné pre ďalšie zateplenie objektu, sprievodná dokumentácia a iné.

Podrobné informácie o plánovanej výzve sú v dokumente [informacia_1_2022.pdf](#), ktorý je súčasťou súťažných pomôcok (04 – ZOZNAM OPATRENÍ).

Web komponentu: www.obnovdom.sk

POŽIADAVKY NA NÁVRH

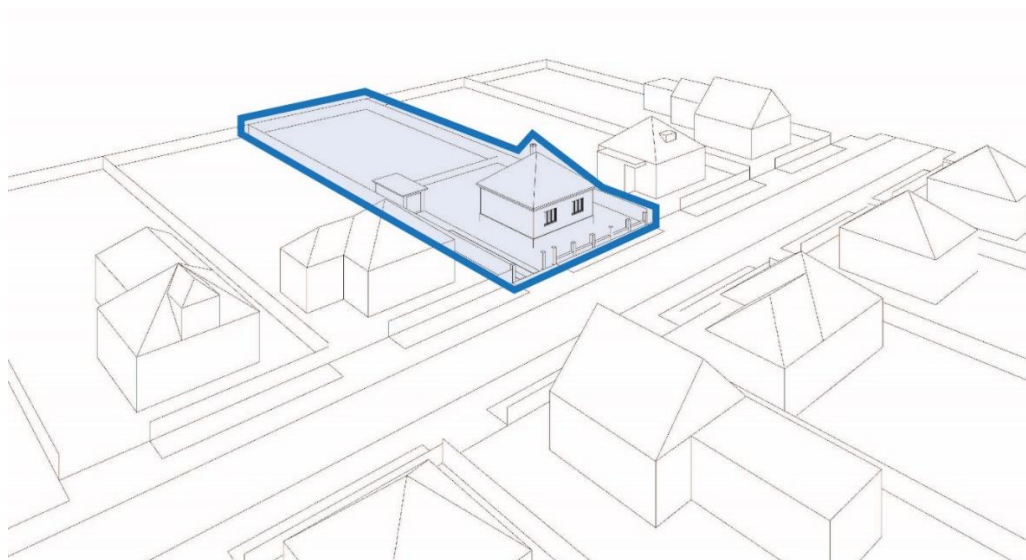
Rodinný dom „Štvorec“ – všeobecná charakteristika

Dom „štvorec“ je dvojtraktový dom štvorcového pôdorysu so stanovou strechou (strecha v tvare ihlanu). Tento typ rodinného domu sa vo veľkom začal stavať po 2. svetovej vojne, najmä v 50. a 60. rokoch 20. storočia. Dispozične sa tieto domy stavali v dvoj alebo trojizbovej schéme. Pri starších realizáciách tohto typu sa často samostatné WC umiestňuje mimo hmotu základného štvorca. Prístavby verandy, letnej kuchyne, ďalšej obytnej izby sú len niektoré z početných druhov modifikácií, ako sa upravoval základný štvorcový pôdorys domu. Podkrovie nad týmto jednoposchodovým domom nebývalo zbytné. Využívalo sa skôr ako skladovací priestor. V niektorých prípadoch podkrovie domu obsahovalo sezónne využiteľnú miestnosť, čo sa prejavilo na streche v podobe vikieru.

Súťažný podklad - predmetný dom „štvorec“ je fiktívny dom a predstavuje modelovú situáciu. Vzhľadom na existenciu nespočetných variantov tohto typu domu, požadujeme v návrhu zachovanie tejto modelovej situácie pre vzájomné porovnanie modelových riešení.

Riešené územie

Rodinný dom „štvorec“ sa nachádza v stabilizovanom území obce na Slovensku. Územie je podľa UP obce určené primárne na bývanie. Rodinný dom sa nachádza na pozemku o veľkosti 1200 m². Terén je rovinatý. Na pozemku sa okrem rodinného domu nachádza samostatne stojacia garáž. Priestor dvora je oddelený od záhrady nízkym oplotením. V susedstve rodinného domu „štvorec“ sa nachádzajú rodinné domy rovnakého typu so záhradami. Pozemok je napojený na inžinierske siete vody, elektriny, plynu, kanalizácie a telekomunikačnej siete.

Prevádzkovo – funkčný popis domu

Rodinný dom „štvorec“ je prízemný čiastočne podpivničený dom. Bol postavený svojpomocne pôvodnými majiteľmi v 50. rokoch 20. storočia. Jeho vek sa odhaduje na takmer 70 rokov.

Vstup do domu je z dvora, okná obytných priestorov smerujú na ulicu. Rodinný dom pozostáva z dvoch obytných miestností, kuchyne, kúpeľne, komory a chodby. Samostatné WC je umiestnené pri vstupe do domu. Podkrovie domu nie je zobytnené a je nevyužívané. Úžitková plocha domu je 77 m². Zastavaná plocha domu je 91 m².

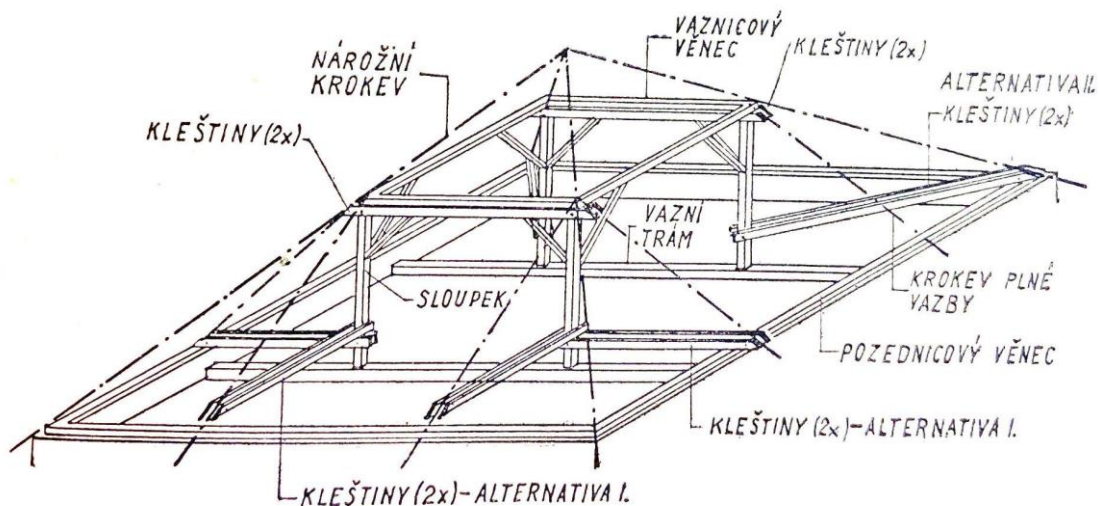
Konštrukčno – materiálová špecifikácia domu

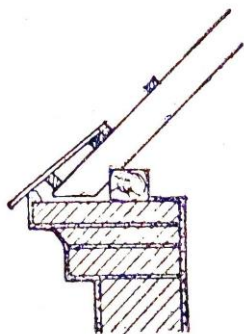
Dom má **kamenné základové pásy** o šírke 600 mm. Základová konštrukcia **nie je izolovaná** a je vystavená zemnej vlhkosti. Pozostáva z lomového kameňa a struskového cementu. Na úrovni podlahy prvého podlažia sú základy vyrovnané vrstvou betonu.

Obvodové steny domu sú z **pálenej tehly hr=450 mm**. Strop nad obytným podlažím je **drevený trámový** so záklopom a podbíjaním.

Priečky sú z jednoduchých pálených tehál pozdĺžne dierovaných hr=100 mm.

Strecha: Drevená strešná konštrukcia krov. Krokvy sú od seba osovo vzdialené 900 mm. Strešná krytina je jednodrážková pálená škridla. Jej stav zodpovedá veku.

Detail murovanej rímsy

Výplne otvorov: **pôvodné okná drevené dvojité**, ich stav zodpovedá veku. Vstupné dvere sú drevené s jednoduchým zasklením. Ich stav zodpovedá veku.

Vykurovanie domu: Dom má **ústredné kúrenie**. Okrem toho sa v kuchyni nachádza **pec na tuhé palivo** slúžiaca na lokálne vykurovanie.

Povrchy: V interiéri sú hrubé vápenné omietky. V kúpeľni je na stenách do výšky 1,6 m keramický obklad. Na vonkajšej strane obvodových stien je brizolit (jednovrstvová vápenná omietka) s úlomkami sludy.

Požiadavky na návrh

Od súťažného návrhu sa v prvom rade očakáva, že poskytne **riešenie na obnovu** rodinného domu typu „štvorec“. Z energetického hľadiska sa v návrhu počíta aspoň so stredne hĺbkovou obnovou s cieľom dosiahnuť 30 - 60% úspor primárnej energie.

Súťažný návrh by mal komplexne zodpovedať otázku ako možno udržateľne pristupovať k obnove tohto modelového rodinného domu typu „štvorec“. Očakáva sa, že súťažný návrh ukáže **vhodný spôsob ako celkovo obnoviť a zhodnotiť objekt**, ktorý svojím dnešným stavom zodpovedá svojmu veku a dobe, v ktorej bol realizovaný.

Obnovený rodinný dom **má funkčne spĺňať nároky na plnohodnotné bývanie súčasnosti a blízkej budúcnosti**. Riešenie obnovy domu by malo mať ambíciu pracovať nielen s najnovšími technológiami znižujúcimi energetickú náročnosť (minimálne zhodnocovanú v časoch výstavby týchto domov), **ale využívať aj iné zodpovedné a dlhodobu udržateľné postupy a nástroje**. Pričom sa od návrhu neočakáva rekonštrukcia v zmysle pamiatkovej obnovy.

V tomto prípade je vítané aj využitie nástrojov zameraných na oblasť architektúry a stavaného priestoru všeobecne:

- **Premyslieť – Rethink/Refuse** – premyslieť existujúci priestor a jeho danosti, uvažovať o zadaní s nadhľadom a rozhľadom
- **Redukovať – Reduce** – redukovať rozsah vystavaného priestoru na nevyhnutné minimum cestou zdieľania, flexibility, etapovosti využitia...

- o redukovať tiež množstvo potrebnej prevádzkovej, zabudovanej a spotrebovanej energie
- o **Adaptovať - Reuse / Repurpose** - znovu použiť, neplytváť a pred rozhodnutím zavrhnúť, pasportizovať existujúce a prípadne znovu použiť (i na iný účel)
- o **Pretvoriť - Recycle** – v prípade, že nie je možné iné zhodnotenie, **recyklovať** (opätovne zhodnotiť surovinu) nevyhovujúce stavebné konštrukcie, stavebné prvky, stavebný materiál...
- o **Inovovať** - využiť nové materiály, konštrukčné riešenia a novú estetiku založenú na udržateľných postupoch
- o **Investovať** - investovať do kvalitných trvácnych materiálov s cieľom predĺžiť ich životný cyklus.

Hoci sa od súťažného návrhu očakáva komplexné riešenie obnovy, je žiadané v návrhu zohľadniť aj **možnosti prípadnej etapizácie** obnovy respektíve brať do úvahy fakt, že budúci žiadatelia o príspevok z programu Obnova rodinných domov by mali byť schopní možné ideové riešenia uplatniť aj parciálne na ich obdobných domoch typu „štvorec“ a jeho prípadných modifikáciách.

Kedže príspevky z Plánu obnovy a odolnosti SR nebudú podporovať nárast úžitkovej plochy, neodporúča sa v návrhu pracovať s prírastkom úžitkovej plochy domu. V prípade, ak sa účastník rozhodne navyšovať úžitkovú plochu domu, musí tento krok zdôvodniť.

Na základe nastavenia Plánu obnovy a odolnosti SR sa očakáva, aby sa súťažný návrh zaoberal 4 hlavnými elementami obnovy objektu. Tieto elementy sú:

- STRECHA
- PLÁŠŤ
- VÝPLNE OTVOROV
- TECHNOLOGIE

Bilancie

Súčasťou súťažného návrhu je aj technická správa a bilancie navrhovaného riešenia. Vzor technickej správy a tabuľka bilancií je súčasťou súťažných pomôcok (03b - VZOR TECHNICKÁ SPRÁVA A BILANCIE).